

När vi inte kan fira nattvard under coronakrisen

Underlag för biskopsmötet att använda för pastoral vägledning

I förordet till det nyligen publicerade biskopsbrevet *Fira nattvard* skriver ärkebiskopen att nattvarden självklart finns i kyrkans centrum och att vi idag firar nattvarden oftare och fler människor tar emot den än för bara några decennier sedan.¹

Den pågående pandemin innebär en helt ny situation, där omsorg om människors liv och hälsa förändrar möjligheterna att fira gudstjänst tillsammans.

Dopet som grund för andaktsliv och gudstjänst

I biskopsbrevet framhålls hur nära dop och nattvard hör samman. "I båda sakramenten får vi del av Guds glädje, förlåtelse, upprättelse och liv."² I dessa tider får vi i hög grad förlita oss på dopet som vår grund för andaktsliv och enkla gudstjänster i hemmet, men också för de gudstjänster som kommer till oss på nya sätt.

Andra mötesplatser med möjligheter och begränsningar

Andra mötesplatser växer snabbt till och uppfinningsrikedomen är stor i olika digitala kanaler, liksom i radio och på TV. Också den som deltar på distans är en del av gemenskapen. Men möjligheten att fira mässa är starkt begränsad. Att se en mässa firas är inte detsamma som att fira mässa, inte heller att ha egen gudstjänst i hemmet eller hålla egen andakt. Är det under dessa omständigheter möjligt att fira nattvard på distans genom att via digitala medier delta i en nattvard som firas på annan plats? Nej, nattvard på avstånd är inte något vi bör tillämpa. Skälen till detta är dels sambandet mellan ord och element, dels att nattvardshandlingen är en gemenskapshandling.

Ord och element hör samman

I *Stora katekesens* del om altarets sakrament ställer Martin Luther frågan hur den enkla handling som nattvarden är kan åstadkomma sådan verkan. Svaret är att det är genom att ordet kommer till elementen som de blir ett sakrament. Ett sakrament ska, enligt Luther, vara direkt instiftat av Jesus och bära löfte om en andlig gåva som förmedlas genom ett jordiskt element.

Detta är också något som Lutherska världsförbundets generalsekreterare för ekumeniska relationer, Dirk G. Lange, understryker i sin reflektion över digital gudstjänst och sakramentalt liv i pandemins tid.³ Ett skäl för att sakramentet håller samman ord och jordiska ting är att tron behöver något att vara fäst vid, eftersom människan behöver stöd för tron i de yttre sinnena. Dirk Lange hänvisar till avsnittet om dopet i *Stora katekesen* och där Martin Luther kritiserar dem som vill skilja mellan tron och det föremål som tron är fäst vid:

...ja, det bör och måste vara något utvärtes, på det att man må med de yttre sinnena kunna fatta och begripa det och så bringa det in i hjärtat, såsom ju hela evangelium är en utvärtes muntlig predikan. Korteligen, vad Gud gör och verkar i oss, det vill han verka genom sådana yttre anordningar."⁴

Samma sak gäller för nattvardens sakrament.

¹ *Fira nattvard: Brev från biskoparna till Svenska kyrkans präster och församlingar* (Uppsala: Svenska kyrkan 2020) s. 7.

² *Fira nattvard* s. 28.

³ <https://www.lutheranworld.org/blog/digital-worship-and-sacramental-life-time-pandemic>

⁴ *Svenska kyrkans bekännelseskriter* s. 476.

Nattvardshandlingen är en gemenskapshandling

Nattvardefirandets primära sammanhang är församlingen.⁵ Enligt evangelisk-luthersk tradition är nattvarden en gemenskapshandling.⁶

Professor Lange hänvisar till *Konkordieformeln*, artikel VII "Om den heliga nattvarden". Med utgångspunkt i Paulus ord i 1 Kor 10:16 "Välsignelsens bägare som vi välsignar, ger den oss inte gemenskap med Kristi blod? Brödet som vi bryter, ger det oss inte gemenskap med Kristi kropp?" kan vi läsa:

Men denna "välsignelse" ensam eller det blotta uppläsandet av Kristi instiftelseord åstadkommer intet sakrament, om icke hela nattvardshandlingen, sådan den av Kristus förordnats, utföres (...) Utan man måste, utan att rubba eller stycka sönder, hålla Kristi befallning: Gören detta, som omfattar hela sakramentshandlingen, så att man vid en kristen sammankomst tager bröd och vin, välsignar, utdelar, mottager, äter och dricker dem därvid och förkunnar Herrens död, såsom också den helige Paulus i 1 Kor. 10 för oss framställt hela handlingen av brödets brytande eller utdelande och mottagande.⁷ (s. 624)

Nattvard firas i den konkreta lokala församlingsgemenskapen. Det finns alltså inga mellanformer av nattvard där antingen instiftelseorden eller själva utdelandet kan tas bort från liturgin.

Gemenskap på annat sätt

Vi firar inte nattvard på distans, men då mässa firas digitalt, eller i radio eller TV är vi delaktiga på ett annat sätt. Hela gudstjänsten och dess olika moment handlar om gemenskap, till exempel genom välsignelse för den som inte kan ta emot bröd och vin.⁸ Även den som sitter kvar i bänken – eller i soffan eller vid köksbordet – är en del av den kristna gemenskapen.

Sockenbud

Möjligheten till sockenbud finns, där det kan ske under säkra former.

När sjukkommunion inte kan firas kan bibelläsning, förkunnelse, bön och välsignelse förmedlas per telefon eller digitalt.

För medmänniskans skull

När vi under coronakrisen avstår från nattvardefirande gör vi det för medmänniskans skull, särskilt för de äldsta och de mest sårbara, för dem som jobbar i vården och, ytterst, för vårt samhälles skull.

Vi bejakar längtan efter att få fira nattvard och vänder oss till våra medmänniskor i barmhärtighet och medkännande, burna av det kristna hoppet och tilliten till löftet om att Gud aldrig överger oss.

---

⁵ *Fira nattvard* s. 73, Kyrkoordning för Svenska kyrkan, 20 kap. 4 §.

⁶ *Fira nattvard* s. 85.

⁷ *Svenska kyrkans bekännelseskrifter* s. 624.

⁸ *Fira nattvard* s.76

Bön på nattvardsliturgins plats då nattvard inte kan firas
framtagen i Lunds domkyrka

*Kristus, vår Frälsare och vän, du som vandrar osynligt vid vår sida.
Vi kommer inför dig med vår längtan och vår bön.*

*Din kärlek är djup som världens rötter.
Den överskrider tiden och rummets gränser.
Ingen plats på jorden är utan dig.*

*Med själ och kropp hungrar och törstar vi efter dig, som ett uttorkat land.
Vi väntar på den dag då vi återigen ska få möta dig i bröd och vin.*

*Fast vi inte kan ta emot din kropp och ditt blod,
mätta ändå vår hunger med din närvaro.*

Hjälp oss att lita till dina ord: Jag är med er alla dagar till tidens slut.

*Lovad och välsignad vare du.
Amen*